

derde zondag door het jaar B
21 januari 2018

Afgelopen donderdag raasde met wassend geweld een westerstorm over ons land. Er werden buitengewoon hoge windsnelheden gemeten. Daken vlogen de lucht in, vrachtwagens kantelden, omdat ze, ondanks code rood, toch verplicht de weg op moesten, omdat er geld moest worden verdiend – en dan telt veiligheid van kostbare mensen ineens veel minder, blijkbaar. Veerboten werden uit de vaart genomen, en het treinverkeer in het hele land werd gestaakt. Daar zaten ze dan, die talrijke reizigers die zelf naar alternatief vervoer moesten zoeken. Hoe kwetsbaar is ons leven, dacht ik toen. Er hoeft maar iets te gebeuren of we ervaren al hoe uiterst broos wij zijn, hoe relatief ons streven eigenlijk is, hoe eindig – zeker in het licht van Gods eeuwigheid - de duur van onze dagen.

Die hachelijke reis van ons leven wordt, als je er van een afstand naar kijkt, afgelegd zowel in de ruimte als in de tijd. Van die tijd zijn we ons maar nauwelijks bewust. Meestal richt onze aandacht zich op de dingen die betrekking hebben op de ruimte. We willen reizen van A naar B, we willen een plaats om te wonen, geld om te kunnen kopen, voedsel en drank om van te leven, mensen om van te houden. En we zoeken een God, alsof Hij op dezelfde manier tastbaar zou zijn in ons midden.

Met de tijd hebben we het moeilijker. Hoe moet je daarmee omgaan? Tijd is vluchtig, ongrijpbaar. Tijd is kostbaar, tijd is geld. En nee, de tijd heelt niet alle wonden. En je kunt geen tijd ‘besparen’. Meestal hebben we geen tijd, trouwens. En als we die al menen te hebben, wenden we die aan om de dingen van de ruimte zeker te stellen. Maar we weten, dat die ons niet zullen redden. Niemand ontkomt aan de tijd. Ons leven ligt erin vervat.

Ook de lezingen van deze zondag spreken over tijd. ‘Veertig dagen nog, en Ninive zal vergaan’, zegt Jona. ‘De tijd is kort geworden’, zegt Paulus, ‘je kunt wel met het aardse omgaan, maar je moet er niet in opgaan’. En Jezus in het evangelie stelt: ‘De tijd is vervuld, het Rijk Gods is nabij!’

Wanneer wij speuren naar God in ons bestaan, naar zijn aanwezigheid en naar zijn Rijk onder ons, dan helpt het niet zoveel om een rijkdom aan kennis en informatie te verzamelen, ook niet om hoge torens te bouwen van imponerende kathedralen. Speuren naar God gebeurt door het tegemoet treden van geheiligde ogenblikken. Een zien, soms even, als in een oogwenk. Een zeldzaam moment van inzicht, van vreugde, van herkenning, doet ons uitstijgen boven de wereld van de ruimte en ordening, en laat voor ons in de tijd iets oplichten van Gods eeuwigheid.

Ik wil de ruimte en de tijd niet tegenover elkaar zetten, als was het één beter dan het ander. De dingen van de ruimte zijn niet minder dan de dimensie van de tijd. Anders zou ik de schepping van God, waarvan Hij zag dat alles goed was, ernstig

onderwaarderen. Nee, ik heb het hier vooral over twee manieren van kijken, en allebei spelen ze een rol in ons leven. Tijd en ruimte houden verband met elkaar. Het is alleen wel belangrijk dat je je niet onvoorwaardelijk overgeeft aan de ruimte, er als het ware in opgaat. Vaak denken we dat de ruimtelijke zaken betekenis kunnen geven aan het moment. Maar is het niet veeleer zo, dat een kostbaar moment betekenis en zin geeft aan de ruimte?

De bijbel, Gods Woord voor onderweg, kijkt naar het leven vanuit het perspectief van de tijd, meer dan vanuit het perspectief van de ruimte. We lezen vooral over opeenvolgende generaties, geslachtslijsten, feesten, seizoenen, avond en morgen. Over Gods onderweg zijn met zijn volk, en het volk onderweg met God. Pas daarna gaat het over gebeurtenissen, landen, dingen. Eerst geschiedenis, dan aardrijkskunde. De God van de bijbel laat zich niet in eerste instantie in met plaatsen of dingen, maar primair met gebeurtenissen zoals schepping en wording, uittocht, doortocht, intocht. Hij schenkt zijn Woord op de Sinai, een Woord om mee te leven, om mee op tocht te gaan.

De tijd is er om te heiligen, om geheiligde gebeurtenissen te beleven. Dat geeft betekenis en richting aan het leven. De ruimtelijk denkende mens beleeft tijd meestal als eentonig, zich herhalend, karakterloos, elk uur hetzelfde. Voor de bijbelse gelovige is het ene uur niet hetzelfde als het voorafgaande of het daaropvolgende uur. Ieder ogenblik is in wezen uniek en onherhaalbaar.

Aan het begin van de geschiedenis was er maar één soort heiligheid: heiligheid in de tijd. Toen aan het volk Gods wet werd geschonken, kwam ook de heiligheid van de mens in beeld. En nog weer later kwam er de behoefte aan een heilige plaats: de tempel, het tabernakel. De heiliging van de tijd kwam het eerst, en is van God gegeven. En het is aan de mens om ook de dingen van de ruimte te heiligen.

Zes dagen leven we onder de dwang en de dwingelandij van de ruimte. Maar één dag, vandaag, de zondag, laten we zien dat ons leven is ingebed in de tijd, en dat we die tijd heiligen, zoals God zelf de zevende dag zegende en heiligde.

Wanneer je uit het raam van een rijdende trein kijkt, dan zie je het landschap voorbijlijden. We zitten stil op onze plaats, en hebben de indruk, dat het landschap zich beweegt. Zo kijken we ook naar het leven. Terwijl onze ziel opgaat in ruimtelijke beslommeringen, denken we dat de tijd aan ons voorbijgaat. Maar is dat wel zo? Misschien zijn het toch vooral de ruimtelijke zaken, die ten einde lopen. Dingen vergaan in de tijd; de tijd zelf verandert niet. De tijd eindigt niet; de wereld beweegt zich voort in de oneindige uitgestrektheid van de tijd. En het is God die de tijd geeft en waarin Hij scheppend aanwezig is, iedere ademtocht opnieuw.

Zo ook gebeurt Gods Woord telkens weer opnieuw. En een verhaal als dat van de uittocht en die grote reis door de woestijn, zou je kunnen en moeten lezen als

gebeurde die uittocht aan jezelf, nu, op dit moment. Wat een kracht en een vreugde zou het je geven!

Dat Gods eeuwigheid in het moment van het nu, in deze onze tijd, kan oplichten, heeft onder andere de dichter Martinus Nijhoff verstaan. In zijn overbekende gedicht 'de moeder de vrouw' komt als het ware de eeuwigheid binnengevaren in zijn tijdelijke leven hier op aarde, aan de oever van de stroom:

De moeder de vrouw

Ik ging naar Bommel om de brug te zien.
Ik zag de nieuwe brug. Twee overzijden
die elkaar vroeger schenen te vermijden,
worden weer burens. Een minuut of tien

dat ik daar lag, in 't gras, mijn thee gedronken,
mijn hoofd vol van het landschap wijd en zijd -
laat mij daar midden uit de oneindigheid
een stem vernemen dat mijn oren klonken.

Het was een vrouw. Het schip dat zij bevoer
kwam langzaam stroomaf door de brug gevaren.
Zij was alleen aan dek, zij stond bij 't roer,

en wat zij zong hoorde ik dat psalmen waren.
O, dacht ik, o, dat daar mijn moeder voer.
Prijst God, zong zij, Zijn hand zal u bewaren.

Misschien is dat wat de drie lezingen van vandaag ons willen zeggen en voorhouden. Dat we bewust moeten gaan staan in de tijd die ons geschonken wordt, en waarin de Eeuwige scheppend en genadig met ons bezig is. Eén ogenblik van goede wil, van bekering, van vergeving, van liefde, kan een heel leven waard zijn, kan herstellen wat in zoveel jaren beschadigd is geraakt. En het Rijk Gods, zo vaak gedacht in de ruimte, in het materiële, breekt aan telkens als de tijd een geheiligd moment wordt, waarin mensen elkaar tot zegen zijn. En allen zijn we geroepen om daaraan iets van onszelf bij te dragen.

In dit geheiligd uur van Eucharistie – dankzegging om de gave van het leven – moge van de overzijde Gods oneindige liefde en vrede en oplichten. Prijst Hem, zegent zijn Naam; zijn hand zal u bewaren.